

KARTA PRZEDMIOTU

1. Informacje wstępne

Nazwa przedmiotu	Wstęp do prawoznawstwa
Wydział	Wydział Prawa
Kierunek	Administracja
Specjalność/Ścieżka specjalizacyjna	—
Poziom PRK	6 PRK
Poziom kształcenia	studia pierwszego stopnia
Forma studiów	studia niestacjonarne
Grupa zajęć	—
Liczba punktów ECTS	6
Rodzaj przedmiotu	obowiązkowy
Liczba godzin ogółem	40 godz.
Cykl dydaktyczny	2023/2024 zimowy
Semestr studiów	1
Rok studiów	1
Profil kształcenia	ogólnoakademicki
Rok realizacji	2023/2024
Język wykładowy	polski
Osoba odpowiedzialna za przedmiot	prof. UAFM dr hab. Marcin Pieniążek (e-mail: mpieniazek@uafm.edu.pl)

Semestr, liczba punktów ECTS, rodzaj zajęć, liczba godzin w planie studiów

Semestr	Wykład	Ćwiczenia	ECTS
1	20 godz.	20 godz.	6

2. Cele przedmiotu

C1	<p>1. Poznanie podstaw metodologii nauk prawnych. Zapoznanie studenta ze znaczeniem i rolą prawa jako podstawy funkcjonowania państwa i społeczeństwa. Opanowanie umiejętności postrzegania rzeczywistości przez pryzmat pojęć prawnych.</p> <p>2. Opanowanie pojęć języka prawnego i prawniczego, w tym również z pojęciami łacińskimi powszechnie używanymi w prawie. Nabycie umiejętności opisywania faktów i norm w języku prawniczym. Wdrożenie umiejętności korzystania ze źródeł prawa. Nabycie orientacji w pionowej i poziomej strukturze systemu prawnego polskiego, systemu prawnego UE oraz znajomości podstawowych instytucji prawnych w kluczowych dziedzinach prawa. Wyuczenie umiejętności kojarzenia faktów prawnych ze skutkami prawnymi. Opanowanie elementarnych reguł wykładni i interpretacji prawa.</p>
-----------	--

3. Wymagania wstępne

Brak wymagań wstępnych - przedmiot obligatoryjny

4. Opis efektów uczenia się

W1	<p>Wiedza: Ma podstawową wiedzę o źródłach i miejscu nauki prawa w systemie nauk oraz o jej przedmiotowych i metodologicznych powiązaniach z innymi dyscyplinami nauk, zna główne szkoły, orientacje badawcze, strategie i metody badań stosowanych w naukach prawnych i społecznych; rozumie postulat wieloaspektowości prowadzenia analizy prawa. Zna i rozumie siatkę pojęciową prawoznawstwa. Zna poglądy na istotę prawa i jego społeczne funkcje, opisuje rolę prawa w organizacji państwowej. Zna poglądy i ma wiedzę na temat budowy normy prawnej i jej wartości logicznej oraz funkcję performatywną; rozumie różnicę między normą prawną a normą moralną, religijną i obyczajową.</p>	EUK6_W2
W2	<p>Wiedza: Ma wiedzę na temat systemów prawnych i ich budowy. Zna podstawowe cechy systemu prawa polskiego. Zna i rozumie proces tworzenia prawa i ma wiedzę na temat podstawowych zasad techniki prawodawczej. Zna powszechnie obowiązujące źródła prawa w Polsce. Ma wiedzę na temat rodzajów źródeł prawa w UE. Zna budowę aktów normatywnych i ich poszczególnych typów. Zna podstawowe gałęzie prawa i ich charakterystyczne instytucje. Zna pojęcia: fakty prawne, rodzaje zdarzeń i działań prawnych, stosunki prawne, podmioty, przedmioty i treść stosunków prawnych, skutki prawne. Ma wiedzę na temat stosowania prawa. Zna podstawowe zasady dotyczące wykładni i interpretacji prawa. Ma wiedzę na temat egzekwowania prawa, problemu skuteczności działania organów stosujących prawo, sprawiedliwości, praworządności.</p>	EUK6_W2, EUK6_W3
U1	<p>Umiejętności: Rozumie mechanizmy determinujące treść prawa. Potrafi korzystać na poziomie podstawowym z siatki pojęciowej prawa. Rozumie pojęcie uprawnienia i obowiązku. Potrafi na poziomie podstawowym wykorzystywać wiedzę teoretyczną z zakresu prawa w celu analizowania i interpretowania problemów społecznych.</p>	EUK6_U1, EUK6_U6
U2	<p>Umiejętności: Umie posługiwać się w stopniu podstawowym językiem prawniczym, czytać teksty prawne i prawnicze ze zrozumieniem specyfiki i typów przepisów prawa. Potrafi identyfikować typy aktów normatywnych według podstawowych kryteriów i pojęć kluczowych. Potrafi rekonstruować proste normy prawne. Umie interpretować zgodnie z zasadami wykładni proste przepisy prawne. Potrafi odszukać informacje w oficjalnych dziennikach urzędowych, elektronicznych bazach danych oraz w literaturze prawniczej. Posiada podstawową umiejętność stosowania reguł wykładni i wnioskowań prawniczych w rozumowaniach prawniczych.</p>	EUK6_U1, EUK6_U5
K1	<p>Kompetencje społeczne: Rozumie znaczenie przestrzegania prawa jako regulatora stosunków społecznych. wobec naruszeń prawa. Przejawia zainteresowanie dynamiką zmian prawa, rozumie konieczność ciągłego monitorowania zmian w legislacji i orzecznictwie sądowym.</p>	EUK6_KS1, EUK6_KS2

K2	Kompetencje społeczne: Rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się zawodowego w obszarze prawa. Dokonuje samooceny własnych kompetencji i doskonali umiejętność posługiwania się językiem prawniczym. Ma świadomość znaczenia komunikacji interpersonalnej oraz porozumiewania się w procesie podejmowania decyzji prawnych. Rozumie znaczenie pracy w grupie nad rozwiązywaniem problemów prawnych.	EUK6_KS1, EUK6_KS3
-----------	--	--------------------

5. Treści programowe

Wykład (20 godz.)

Kod	Tematyka zajęć (nr semestru: 1)
Wyk1	Pojęcie nauk prawnych, jurysprudencji, teorii i filozofii prawa oraz prawoznawstwa. Specyfika przedmiotu, problemów i metod badawczych w naukach prawnych. Specyfika nauk dogmatycznoprawnych, teoretyczno-prawnych i historycznoprawnych. Prawo a moralność. Prawo a inne normy społeczne. Funkcje prawa. Funkcja performatywna języka prawnego.
Wyk2	Koncepcja prawa naturalnego - założenia ogólne. Historyczno-antropologiczna geneza prawa naturalnego. Koncepcja prawa naturalnego w starożytności. Poglądy Św. Tomasza na prawo natury. Prawno-naturalny nurt umowy społecznej. Poglądy T. Hobbesa. Umowa społeczna w filozofii oświecenia - poglądy J.-J. Rousseau. Stanowisko I. Kanta. Koncepcja prawa natury o zmiennej treści.
Wyk3	Koncepcja pozytywizmu prawniczego - założenia ogólne. Postulat unaukowania prawa. Postulat rządów prawa. Główne cechy pozytywistycznej koncepcji prawa - rozdział prawa i moralności; trójpodział władz; sędzia jako "usta ustawy"; kodyfikacja prawa (J. Bentham); systemowe ujęcie prawa. Znaczenie logiki formalnej w legislacji i rozumowaniach prawniczych. Wady pozytywizmu prawniczego. Ustawowe bezprawie a ponadustawowe prawo (G. Radbruch); obywatelskie nieposłuszeństwo.
Wyk4	Inne koncepcje teoretyczne w prawoznawstwie - zarys ogólny. Amerykański realizm prawny - "law in books" vs. "law in action". Teoria argumentacji prawniczej - starożytne źródła teorii argumentacji w prawie (retoryka, dialektyka); prawo jako skuteczne narzędzie argumentacji. Hermeneutyka prawnicza jako metoda rozumiejąca w prawoznawstwie; językowość, kolistość i historyczność interpretacji prawniczej. Ekonomiczna analiza prawa.
Wyk5	Charakterystyka i budowa norm prawnych. Klasa wypowiedzi dyrektywalnych. Dyrektywy na tle innych rodzajów wypowiedzi. Peformatywna funkcja języka prawnego. Trójelementowa koncepcja budowy normy prawnej (hipoteza, dyspozycja, sankcja). Wady trójelementowej koncepcji budowy normy prawnej. Koncepcja norm sprzężonych (norma sankcjonowana i sankcjonująca). Norma prawna a przepis prawa (5 stanowisk charakteryzujących wzajemne relacje ww. pojęć).
Wyk6	Pojęcie systemu prawa. Struktura systemu prawa. Pionowy i poziomy podział systemu prawa. Prawo publiczne i prywatne; Dziedziny (gałęzie) prawa i ich charakterystyka. Prawo materialne i proceduralne. Pojęcie zupełności i niesprzeczności systemu prawa. Niezgodność formalna w systemie prawa; reguły kolizyjne (czasowa, merytoryczna, hierarchiczna). Niezgodność prakseologiczna i jej koszty społeczne. Luka w prawie; luka realna i pozorna. Luka konstrukcyjna a przepis blankietowy. Luka aksjologiczna i jej rodzaje (extra legem; contra legem; intra legem).
Wyk7	System prawa civil law a system prawa common law - różnice i podobieństwa. Zagadnienie prawotwórczej roli sądów w common law; precedens jako źródło prawa. Prawo międzynarodowe publiczne a prawo krajowe. Prawo UE a prawo krajowe. System prawa w ujęciu H.L.A. Harta; reguły pierwotne i wtórne. System prawa w ujęciu R. Dworkina; normy i reguły (standardy i polityki). System prawa w ujęciu H. Kelsena; elementy statyczne i dynamiczne.
Wyk8	Wykładnia prawa - zagadnienia ogólne; definicja interpretacji prawniczej. Teorie wykładni; wykładnia twórcza i odtwórcza. Wykładnia autentyczna, legalna, operatywna i doktrynalna. Wykładnia secundum legem, contra legem, praeter legem (z obejściem prawa). Wykładnia językowa, systemowa i funkcjonalna; zasada pierwszeństwa wykładni językowej i subsydiarności wykładni systemowej i funkcjonalnej. Dyrektywy wykładni językowej (dyrektywa języka potocznego; dyrektywa języka prawnego; zakaz wykładni synonimicznej; zakaz wykładni homonimicznej, zakaz wykładni per non est). Wykładnia a wnioskowania prawnicze. Wnioskowania a contrario, a simile, per analogiam, a maiori ad minus; a minori ad maius. Domniemanie prawnicze; domniemanie racjonalności prawodawcy.
Wyk9	Źródła prawa. Źródła poznania prawa; źródła powstania prawa. Źródła samoistne i niesamoistne. Podział źródeł prawa ze względu na sposób ich tworzenia: zwyczaj prawotwórczy; umowa, precedens prawotwórczy; stanowienie prawa. Polskie źródła prawa stanowionego w świetle rozdziału III Konstytucji RP. Ustawa a rozporządzenie wykonawcze. Źródła prawa UE: rozporządzenie UE; dyrektywa. Implementacja dyrektyw. Godność jako prawnonaturalne źródło praw i wolności w Konstytucji RP.
Wyk10	Pojęcie stosunku prawnego. Typy stosunków prawnych. Elementy budowy stosunku prawnego. Fakty prawne. Rodzaje działań i zdarzeń prawnych. Podmioty stosunków prawnych; strony stosunków prawnych; wzajemne równouprawnienie stron w stosunku cywilnoprawnym a władcza metoda regulacji w stosunku administracyjnoprawnym. Treść stosunków prawnych: korelacja uprawnień i obowiązków stron; uprawnienia mocne i uprawnienia słabe. Przedmiot stosunku prawnego (rzeczy; zachowania; inne przedmioty materialne; przedmioty niematerialne). Pojęcie sprawiedliwości materialnej i proceduralnej.

Ćwiczenia (20 godz.)

Kod	Tematyka zajęć (nr semestru: 1)
Cw1	Analiza indywidualna i zespołowa kluczowych unormowań ustawy ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (t.j.) z dnia 20 lipca 2000 r. Dz.U. 2019 poz. 1461.) Obowiązek niezwłocznej publikacji aktów prawnych. Pojęcie promulgacji. Zakaz retroakcji prawa (lex retro non agit). Oficjalne źródła poznania prawa: Dziennik Ustaw; Wojewódzkie dzienniki urzędowe; Dziennik Urzędowy UE. Dziennik Ustaw a źródła prawa stanowionego z rozdziału III Konstytucji RP. Dziennik Ustaw a Monitor Polski; prawo powszechnie a prawo wewnętrzne.
Cw2	Praca indywidualna i zespołowa ze stronami oficjalnych dzienników urzędowych w Polsce. Wyszukiwanie aktów prawnych na stronach: https://dziennikustaw.gov.pl/DU ; https://dziennikustaw.gov.pl/MP ; https://www.dziennikiurzedowe.gov.pl/dzienniki-wojewodztw.html . Praca indywidualna i zespołowa ze stroną Internetowego Systemu Aktów Prawnych - ISAP nieoficjalnym źródłem poznania prawa - https://isap.sejm.gov.pl/ .
Cw3	Analiza indywidualna i zespołowa treści rozporządzenia W sprawie zasad techniki prawodawczej z dnia z dnia 20 czerwca 2002 r. Dz.U. Dz.U. 2016 poz. 283 (ze zm.). - Zasady ogólne, §§ 1 -13. Pojęcie zakresu przedmiotowego i podmiotowego normowania. Zakaz powtarzania treści przepisów w polskim ustawodawstwie. Główne zasady dobrej legislacji: zasada języka prawnego; zasada języka potocznego. Różnica między normą prawną a przepisem prawa w świetle zasad techniki prawodawczej.
Cw4	Analiza indywidualna i zespołowa treści rozporządzenia W sprawie zasad techniki prawodawczej z dnia z dnia 20 czerwca 2002 r. Dz.U. Dz.U. 2016 poz. 283 (ze zm.). - Budowa ustawy, §§ 14 - 15, Tytuł ustawy: §§ 16 - 19b. Indywidualne wyszukiwanie oraz prezentacja przykładów tytułów ustaw z samodzielnie wybranych ustaw. Pojęcie przepisów oraz metaprzepisów. Specyfika pojęcia "Kodeks" w tytule ustawy.
Cw5	Analiza indywidualna i zespołowa treści rozporządzenia W sprawie zasad techniki prawodawczej z dnia z dnia 20 czerwca 2002 r. Dz.U. Dz.U. 2016 poz. 283 (ze zm.). - Główne jednostki redakcyjne tekstu prawnego §§ 54-62. Pojęcie artykułu, ustępu, punktu, litery, tiret. Pojęcie księgi, części tytułu, działu, rozdziału. Indywidualne wyszukiwanie oraz prezentacja przykładów jednostek redakcyjnych tekstu prawnego z samodzielnie wybranych ustaw.
Cw6	Analiza indywidualna i zespołowa treści rozporządzenia W sprawie zasad techniki prawodawczej z dnia z dnia 20 czerwca 2002 r. Dz.U. Dz.U. 2016 poz. 283 (ze zm.). - Przepisy merytoryczne ogólne ustawy: zakres przedmiotowy i podmiotowy normowania: definicje legalne (objaśnienia orzeczeń i skrótów) - § 21. Przesłanki i sposoby formułowania definicji legalnych -§§146-154. Indywidualne wyszukiwanie oraz prezentacja przykładów zakresu przedmiotowego i podmiotowego oraz definicji legalnych z samodzielnie wybranych ustaw.
Cw7	Analiza indywidualna i zespołowa treści rozporządzenia W sprawie zasad techniki prawodawczej z dnia z dnia 20 czerwca 2002 r. Dz.U. Dz.U. 2016 poz. 283 (ze zm.). - Przepisy merytoryczne szczegółowe: prawa materialnego, ustrojowe, proceduralne, o karach pieniężnych i przepisy karne - §§22 - 29 Indywidualne wyszukiwanie oraz prezentacja przykładów przepisów merytorycznych szczegółowych z samodzielnie wybranych ustaw.
Cw8	Analiza indywidualna i zespołowa treści rozporządzenia W sprawie zasad techniki prawodawczej z dnia z dnia 20 czerwca 2002 r. Dz.U. Dz.U. 2016 poz. 283 (ze zm.). - "Metaprzepisy": przepisy epizodyczne, przejściowe i i dostosowujące, końcowe, w tym uchylające, o utacie mocy obowiązującej, o wejściu ustawy w życie - §§29a - 46. Pojęcie vacatio legis. Indywidualne wyszukiwanie oraz prezentacja przykładów "metaprzepisów", ze szczególnym uwzględnieniem przepisów końcowych z samodzielnie wybranych ustaw.
Cw9	Analiza indywidualna i zespołowa treści rozporządzenia W sprawie zasad techniki prawodawczej z dnia z dnia 20 czerwca 2002 r. Dz.U. Dz.U. 2016 poz. 283 (ze zm.). - zagadnienie szczególnej roli ustaw zwanych kodeksami w świetle §9 i 19 oraz §47 i 48. Przepisy upoważniające, kompetencyjne i blankietowe - §§ 63-74. Indywidualne wyszukiwanie oraz prezentacja przykładów upoważniających, kompetencyjnych i blankietowe z samodzielnie wybranych ustaw.
Cw10	Analiza indywidualna i zespołowa treści rozporządzenia W sprawie zasad techniki prawodawczej z dnia z dnia 20 czerwca 2002 r. Dz.U. Dz.U. 2016 poz. 283 (ze zm.). - Klauzule generalne i inne środki legislacyjne służące "uelastycznieniu" tekstu prawnego: § 115. Pojęcie przepisów nakazujących, zakazujących i pozwalających. Dozwolenia mocne i dozwolenia słabe. Pojęcie przepisów względnie i bezwzględnie obowiązujących (iuris cogentis i iuris dispositivi). Indywidualne wyszukiwanie oraz prezentacja przykładów przepisów nakazujących, zakazujących i pozwalających oraz przykładów przepisów względnie i bezwzględnie obowiązujących z wybranych ustaw.

6. Metody dydaktyczne

Wykład	
M13	Metody e-learningowe
M17	Prezentacja multimedialna
M20	Wykłady
Ćwiczenia	

M1	Analiza przypadków
M2	Analiza tekstów
M3	Burza mózgów
M6	Dyskusja

7. Nakład pracy studenta

Forma aktywności studenta	Obciążenie studenta
Wykład	20 godz.
W tym metodą e-learning:	0 godz.

Ćwiczenia	20 godz.
W tym metodą e-learning:	0 godz.

Praca własna studenta	
	110 godz.

Całkowite obciążenia	
Sumaryczna liczba godzin dla przedmiotu wynikająca z całego nakładu pracy studenta	150 godz.
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla przedmiotu	6 ECTS

8. Kryteria oceny

Warunki zaliczenia przedmiotu:

1. Obligatoryjne uczestnictwo w wykładach oraz ćwiczeniach. 2. Zaliczenie testu egzaminacyjnego złożonego z 45 pytań testowych, obejmującego w sposób zrównoważony problematykę wykładów oraz ćwiczeń. Pytania testowe obejmują 5 potencjalnych odpowiedzi (a,b,c,d,e). W teście występują pytania jednokrotnego oraz wielokrotnego wyboru. Pytania wielokrotnego wyboru są oznaczone gwiazdką (*). Za każdą, kompletną odpowiedź na pytanie testowe uzyskuje się 1 punkt. Egzamin trwa 50 minut.

Wykłady (Egzamin końcowy / Zaliczenie końcowe)	
Na ocenę 5:	co najmniej 41 punktów
Na ocenę 4,5:	co najmniej 37 punktów
Na ocenę 4:	co najmniej 32 punkty
Na ocenę 3,5:	Co najmniej 27 punktów
Na ocenę 3:	Co najmniej 23 punkty

Ćwiczenia	
Na ocenę 5:	co najmniej 41 punktów
Na ocenę 4,5:	co najmniej 37 punktów
Na ocenę 4:	co najmniej 32 punkty
Na ocenę 3,5:	Co najmniej 27 punktów
Na ocenę 3:	Co najmniej 23 punkty

9. Literatura

Literatura podstawowa

1. Chauvin T., Stawecki T., Winczorek P. — Wstęp do prawoznawstwa, Warszawa, 2021, C.H. Beck
2. Morawski L. — Wstęp do prawoznawstwa, Toruń, 2016, Dom Organizatora

Literatura uzupełniająca

1. Korybski A., Leszczyński L. (red.) — Wstęp do prawoznawstwa, Lublin 2022, Wydawnictwo UMCS
2. Morawski L., - Wykłady w orzecznictwie sądów, Toruń 2002, Dom Organizatora

Publikacje prowadzącego

1. Pieniążek M., - Obiektywność tekstu prawnego wobec pojęcia autonomii semantycznej. Uwagi do teorii Paula Ricoeura [w:] W poszukiwaniu prawdy. Rozważania o prawie, historii i sprawiedliwości, Kraków 2018, Oficyna Wydawnicza AFM, str. 557-580.
2. Pieniążek M., Paul Ricoeur's concept of metaphor and its application in the analysis of the legal text, [w:] Przegląd Prawa Publicznego 2/2016 str. 7-18.
3. Pieniążek M., Rhetoric of violence. On eristic methods used by Stalinist courts in the perspective of Cham Perelmans theory, [w:] Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna, t. 6, nr 2 (2017), str. 7- 48.
4. Pieniążek M., Applying legal narratives. Some comments on Bernard Jackson's sociolinguistic approach in legal semiotics, [w:] Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna t. 7 / 8 2018, str. 274-286.
5. Pieniążek M., Promisyjna teoria umów na tle ontoetyki Paula Ricoeura, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2021, 266 str.

Pomoce dodatkowe

1. Ustawa o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych z dnia 20 lipca 2000 r. t.j. Dz.U. 2019 poz. 1461 (ze zm.)
2. Rozporządzenie w sprawie zasad techniki prawodawczej z dnia 20 czerwca 2002 r. t.j. Dz.U. 2016 poz. 283.
3. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483.

10. Informacje dodatkowe dla studentów

Studentom udostępniane są: 1) nagrania wykładów wykonane w studio filmowym Krakowskiej Akademii; 2) prezentacje przedstawiane podczas wykładów; 3) skrypt przygotowany przez prowadzącego.

11. Informacja o osobach prowadzących zajęcia

Osoby prowadzące zajęcia

dr Michał Krok (e-mail: mkrok@uafm.edu.pl)

prof. UAFM dr hab. Marcin Pieniążek (e-mail: mpieniazek@uafm.edu.pl)